

Na temelju članka 8. stavak (1), točka a), a u svezi sa člankom 9. stavak (1) Zakona o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 88/07) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Državne regulativne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost, na 10. sjednici održanoj 12.6.2012. godine donijelo je

POLITIKU
o sigurnosti izvora ionizirajućeg zračenja
u Bosni i Hercegovini

DIO PRVI – OPĆI CILJEVI POLITIKE

- (1) Cilj „Politike o sigurnosti izvora ionizirajućeg zračenja u Bosni i Hercegovini“ je da se uspostavi učinkovit i transparentan sustav zaštite od zračenja kojim se osigurava temelj za zaštitu ljudi i životne sredine od štetnih efekata ionizirajućeg zračenja sukladno međunarodnim standardima.
- (2) Cilj „Politike o sigurnosti izvora ionizirajućeg zračenja u Bosni i Hercegovini“ je uspostavljanje okvira za regulativne aktivnosti Državne regulativne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost (u daljem tekstu: Agencija) sukladno Zakonu o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 88/07) (u daljem tekstu: Zakon), uspostavljanje smjernica regulativnih aktivnosti Agencije sukladno temeljnom cilju i temeljnim načelima sigurnosti i bezbjednosti Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA), kao i europskim standardima.
- (3) Politika se zasniva na temeljnim ciljevima i načelima sigurnosti i bezbjednosti izvora ionizirajućeg zračenja.

DIO DRUGI – OSNOVNI CILJ SIGURNOSTI I BEZBJEDNOSTI

- (1) Osnovni cilj sigurnosti je zaštita ljudi i životne sredine od štetnih efekata ionizirajućeg zračenja i odnosi se na sve okolnosti koje mogu dovesti do povećanja radijacijskog rizika. Sigurnost obuhvaća nuklearnu sigurnost, radijacijsku sigurnost, sigurnost upravljanja radioaktivnim otpadom i sigurnost prijevoza radioaktivnog materijala.
- (2) Osnovni cilj bezbjednosti je sprječavanje neovlaštenog pristupa, gubitka, krađe ili neovlaštenog transfera radioaktivnih izvora, kao i smanjenje vjerojatnoće ekspozicije tim izvorima i smanjenje vjerojatnoće zlouporabe izvora sa ciljem nanošenja štete pojedincima, društvu i okolini, kao i ublažavanje i minimiziranje radioloških posljedica.
- (3) Sigurnosnu i bezbjednosnu infrastrukturu potrebno je razviti, koliko god je to moguće, na dobro koordiniran način, uzimajući u obzir sličnosti i razlike između sigurnosti i bezbjednosti izvora ionizirajućeg zračenja. Sinergija između sigurnosti i bezbjednosti mora biti razvijena tako da sigurnost i bezbjednost dopunjuju i

poboljšavaju jedna drugu, i da se izbjegne negativan utjecaj bezbjednosnih mjera na sigurnost, odnosno sigurnosnih mjera na bezbjednost izvora ionizirajućeg zračenja.

DIO TREĆI – TEMELJNA NAČELA SIGURNOSTI I BEZBJEDNOSTI

Temeljna načela sigurnosti i bezbjednosti se primjenjuju tokom cijelog radnog vijeka svih radijacijskih objekata i djelatnosti, kako postojećih tako i novih, koji se koriste u mirnodopske svrhe.

Načelo: Primarna odgovornost

Primarnu odgovornost za sigurnost i bezbjednost izvora ionizirajućeg zračenja ima nositelj autorizacije. Nositelj autorizacije je pravna osoba autorizirana sukladno važećim propisima za obavljanje djelatnosti sa izvorima ionizirajućeg zračenja koje dovode do povećanja radijacijskog rizika.

Načelo: Uloga institucija

- (1) Agencija je u skladu sa zakonom odgovorna za uspostavljanje podzakonskog okvira za nuklearnu sigurnost, radijacijsku sigurnost, siguran transport radioaktivnih materijala, sigurno upravljanje radioaktivnim otpadom, kao i za bezbjednost radioaktivnih i nuklearnih materijala.
- (2) Agencija će uspostaviti suradnju sporazumijevanjem sa drugim relevantnim institucijama na državnoj i entitetskoj razini, kada je to neophodno radi uspostavljanja učinkovitijeg sustava zaštite od ionizirajućeg zračenja na teritoriju Bosne i Hercegovine.
- (3) Agencija sukladno svojim obvezama jednom godišnje podnosi izvješće Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine o stanju radijacijske i nuklearne sigurnosti u državi, a Vijeću ministara Bosne i Hercegovine podnosi redovito godišnje izvješće o svom radu.

Načelo: Upravljanje

- (1) Pravne osobe koje posjeduju objekte i provode aktivnosti koje mogu dovesti do povećanja radijacijskog rizika moraju uspostaviti i održavati sustav upravljanja sigurnošću i bezbjednošću na najvišoj mogućoj razini.
- (2) Sustav upravljanja sigurnošću i bezbjednošću izvora ionizirajućeg zračenja mora biti integriran u ukupni sustav upravljanja, mora osiguravati redovitu procjenu sigurnosti i bezbjednosti i poticati sigurnosnu i bezbjednosnu kulturu.

Načelo: Opravdanost djelatnosti

- (1) Djelatnosti sa izvorima zračenja koje doprinose povećanju radijacijskih rizika moraju biti opravdane.

- (2) Opravdanost znači da se uslovi i dozvoljenost obavljanja postojećih i budućih djelatnosti sa izvorima zračenja, te djelatnosti upravljanja radioaktivnim otpadom utvrđuju i procjenjuju prema ekonomskoj, društvenoj i drugoj koristi koju daju društvu u odnosu na radijacijske rizike koji mogu nastupiti uslijed njihovog obavljanja.
- (3) Agencija procjenjuje opravdanost postojećih i uvođenja novih djelatnosti sa izvorima ionizirajućih zračenja. Posebno, u slučaju medicinske ekspozicije, opravdanost se procjenjuje prema kliničkoj procjeni koristi od specifične dijagnostičke ili terapijske procedure za pacijenta za svaki pojedinačni slučaj.

Načelo: Optimizacija zaštite

Optimizacija zaštite od ionizirajućih zračenja podrazumijeva da svaka djelatnost mora biti izvedena tako da ekspozicija ionizirajućim zračenjima bude onoliko niska koliko je to objektivno moguće postići s obzirom na ekonomske i društvene faktore.

Načelo: Ograničenje rizika za pojedince

- (1) Mjerama za kontrolu radijacijskog rizika osigurava se da nijedna osoba ne bude izložena neprihvatljivom riziku. Radijacijska djelatnost mora se planirati tako da ekspozicija pojedinaca bude uvijek ispod propisanih granica, odnosno granice doze koja predstavlja propisanu gornju granicu prihvatljivosti ekspozicije ionizirajućem zračenju.
- (2) Granica doze treba biti propisana kako za osobe profesionalno izložene ionizirajućem zračenju, tako i za stanovništvo u cjelini.

Načelo: Zaštita sadašnjih i budućih naraštaja

- (1) Stanovništvo i životna sredina moraju biti zaštićeni od radijacijskih rizika.
- (2) S obzirom da radijacijski rizici prevazilaze državne granice, kao i da mogu biti prisutni dugi vremenski period, moraju se sagledati moguće posljedice sadašnjih aktivnosti sa izvorima ionizirajućih zračenja na širu populaciju, kao i na buduće naraštaje.

Načelo: Sprečavanje izvanrednih događaja

Sve neophodne mjere se moraju poduzeti u cilju sprječavanja ili ublažavanja nuklearnih i radijacijskih izvanrednih događaja.

Načelo: Priprema i odgovor na hitne situacije

- (1) Svi potrebni planovi za pripremu i odgovor za hitne situacije, odnosno za nuklearne i radiološke hitne situacije, moraju biti pripremljeni, usvojeni i provođeni.
- (2) Sukladno Zakonu, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Agencije donosi državni akcijski plan o hitnim slučajevima zaštite stanovništva od ionizirajućeg

zračenja u slučaju izvanrednog događaja, nuklearnog udesa ili nastanka nuklearne štete.

Načelo: Zaštitne akcije

Zaštitne akcije za reduciranje postojećih radijacijskih rizika ili radijacijskih rizika koji nisu pod regulativnom kontrolom moraju biti opravdane i optimizirane.

Načelo: Gradirani pristup

- (1) Regulativni zahtjevi za sigurnost trebaju se zasnivati na gradiranom pristupu uzimajući u obzir kompleksnost radijacijske djelatnosti i veličinu radijacijskog rizika.
- (2) Regulativni zahtjevi za bezbjednost trebaju se zasnivati na gradiranom pristupu uzimajući u obzir procjenu prijetnje.

Načelo: Procjena prijetnje

Nadležna tijela vrše procjenu prijetnje po bezbjednost radioaktivnih izvora koja se zasniva na procjeni moguće ugroženosti izvora od zlouporaba, neovlaštenog pristupa, gubitka ili krađe radioaktivnih izvora.

Načelo: Višeslojne zaštitne mjere

Zahtjevi za sigurnosti i bezbjednost trebaju se zasnivati na konceptu kombiniranja više nivoa i metoda zaštite (strukturnih, tehničkih, kadrovskih i organizacijskih), koji trebaju onemogućiti zlonamjerno korištenje izvora ionizirajućeg zračenja.

Načelo: Povjerljivost podataka

Sve neophodne mjere u cilju zaštite povjerljivosti informacija koje bi mogle ugroziti bezbjednost izvora ionizirajućeg zračenja uslijed neovlaštenog pristupa trebaju biti uspostavljene i implementirane.

DIO ČETVRTI – SPECIFIČNE POLITIKE

I. Politika radijacijske sigurnosti

- (1) Agencija će uspostaviti regulativni okvir za radijacijsku sigurnost u Bosni i Hercegovini, temeljenu na međunarodnim standardima za zaštitu od zračenja i sigurnost izvora ionizirajućeg zračenja, kao i na odgovarajućim europskim direktivama (EURATOM).
- (2) Regulativni okvir za radijacijsku sigurnost će uključivati notifikaciju i autorizaciju djelatnosti, procjenu rizika radijacijskih djelatnosti i radijacijskih objekata, regulativnu inspekciju, mjere prinude u slučaju neispunjavanja regulativnih zahtjeva, regulativne aktivnosti koje se odnose na izvanredne situacije, kao i konzultacije sa korisnicima i javnošću kada je to potrebno.

II. Politika nuklearne sigurnosti

- (1) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Agencija će uspostaviti regulativni okvir vezan za implementaciju mjera kojim se ublažavaju posljedice nuklearnog udesa koje mogu utjecati na Bosnu i Hercegovinu.
- (2) Agencija će uspostaviti regulativni okvir za sigurnost i regulativnu kontrolu nuklearnih materijala koji se koriste u Bosni i Hercegovini u skladu sa Sporazumom između Bosne i Hercegovine i Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) o primjeni zaštitnih mjera u svezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja i Dodatnim protokolom uz Sporazum.

III. Politika sigurnog upravljanja radioaktivnim otpadom

- (1) Agencija će sukladno međunarodnim standardima uspostaviti regulativni okvir za sigurno upravljanje radioaktivnim otpadom nastalim na teritoriji Bosne i Hercegovine.
- (2) Agencija autorizira tehničke servise za sigurno upravljanje radioaktivnim otpadom. Autorizirani tehnički servisi će biti odgovorni za provedbu mjera i aktivnosti upravljanja radioaktivnim otpadom, uključujući prikupljanje, prijevoz, pakiranje, rukovanje, kondicioniranje, skladištenje i konačno odlaganje radioaktivnog otpada.
- (3) Sve aktivnosti vezane za upravljanje radioaktivnim otpadom bit će provedene na otvoren i transparentan način i javnost će imati pristup informacijama u mjeri u kojoj one ne narušavaju državne zakone, bezbjednost i obranu.
- (4) Odgovornost za radioaktivni otpad leži na nositelju autorizacije do trenutka kada otpad preuzme autorizirani tehnički servis za upravljanje radioaktivnim otpadom. Nosilac autorizacije koji generira radioaktivni otpad odgovoran je za provedbu mjera u cilju generiranja minimalnih količina radioaktivnog otpada.
- (5) Radioaktivni otpad se neće uvoziti u Bosnu i Hercegovinu.
- (6) Agencija će tražiti način za rješavanje pitanja trajnog odlaganja radioaktivnog otpada.
- (7) Specifični zatvoreni izvori zračenja će se uvoziti uz obvezu njihovog povrata dobavljaču po završetku korištenja od strane nositelja autorizacije.

IV. Siguran transport radioaktivnih materijala

- (1) Agencija će uspostaviti regulativni okvir za siguran transport radioaktivnih materijala sukladno relevantnim međunarodnim dokumentima.
- (2) Regulativni okvir će se odnositi na sve vrste transporta, cestovni, pomorski i zračni i sadržavat će sve operacije koje su uključene u kretanje radioaktivnog materijala kao što su dizajn, proizvodnja, održavanje i popravak pakiranja, kao i pripremu, utovar, privremeno skladištenje i primitak radioaktivnih materijala na konačnoj destinaciji.

V. Bezbjednost radioaktivnih i nuklearnih materijala

- (1) Nadležne državne institucije u suradnji sa Agencijom definirat će vrstu radijacijske prijetnje i procjenu vulnerabilnosti u odnosu na prijetnju za različite izvore ionizirajućeg zračenja na teritoriju Bosne i Hercegovine.
- (2) Agencija će uspostaviti regulativni okvir za bezbjednost radioaktivnih i nuklearnih materijala sukladno relevantnim dokumentima IAEA, koji osigurava da su navedeni izvori bezbjedni tokom i nakon njihovog korištenja.

DIO PETI – IMPLEMENTACIJA POLITIKE

- (1) Svi učesnici u oblasti sigurnosti i bezbjednosti moraju biti angažirani i ispunjavati svoje obveze i biti odgovorni u implementaciji Politike. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će poticati i promovirati aktivno sudjelovanje svih sudionika u njenoj implementaciji.
- (2) Regulativnom politikom koju provodi Agencija osiguravaju se potrebne informacije o sigurnom upravljanju radijacijskim i nuklearnim djelatnostima u Bosni i Hercegovini.
- (3) Propisima Agencije definiraju se odgovornosti nositelja autorizacije kojima se osigurava potpuno ispunjenje zakonskih odredbi vezanih za sigurnost i bezbjednost.
- (4) Agencija osigurava da nositelji autorizacije ispunjavaju svoje obveze sukladno Zakonu i podzakonskim propisima, što se postiže putem:
 - a) Uspostavljanja i objavljivanja jasnih regulativnih zahtjeva, monitoringa, mjera prisile i odgovarajuće pomoći nositeljima autorizacije za unaprjeđenje sigurnosti i bezbjednosti izvora ionizirajućeg zračenja;
 - b) Donošenja nezavisnih, objektivnih i konzistentnih regulativnih odluka;
 - c) Ekonomičnog rada, zasnivajući regulativnu akciju na bazi radijacijskog rizika za ljude i okolinu;
 - d) Transparentnog rada sa punom odgovornošću Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i građanima Bosne i Hercegovine.
- (5) Aktivnosti promocije i implementacije Politike će biti razmatrane putem redovitih akcijskih planova Agencije.
- (6) Posebna pažnja bit će posvećena unaprjeđenju znanja i vještina svih sudionika u sustavu zaštite od zračenja u smislu promocije i prihvatanja koncepata kulture sigurnosti, kulture bezbjednosti, osiguranja sustava kvalitete i racionalnog korištenja izvora zračenja.

**DIO ŠESTI – STRATEŠKI I OPERATIVNI PLANOVI
I PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

- (1) Provođenje Politike osigurat će se putem odgovarajućih strateških i operativnih planova.
- (2) Ova Politika stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 10/12
12.06. 2012. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda